

Danske perspektiver, del 3: EBA's 2023 IFRS 9 Monitoring Report

I tredje del af vores artikelserie om EBA's nye IFRS 9-tilsynsrapport, ser vi nærmere på bankernes inddragelse af fremadskuende oplysninger og scenariebaserede tilgang til opgørelse af tabshensættelser. Begge er blandt de væsentligste principper i regnskabsstandarden IFRS 9 og har som følge af de senere års usædvanlige konjunkturforskel også været et fokuspunkt i bemærkninger fra Finanstilsynet.

af Jarl Sidelmann og Linus Emborg, 2. april 2024

Det er i regnskabsstandarden IFRS 9 et krav, at banker skal inddrage fremadskuende oplysninger (*forward-looking information*) i opgørelsen af forventede kredittab. Banker skal således tage højde for både aktuelle konjunkturforskel, men også være fremadskuende i beregningen af nedskrivninger. Derudover kræver standarden, at nedskrivninger for kreditforringede kunder opgøres på baggrund af sandsynlighedsvægtede scenarier.

Dette står i kontrast til princippet i den tidligere regnskabsstandard IAS 39, hvor nedskrivninger blev foretaget på baggrund af *konstaterede* (fremfor *forventede*) tab, og en scenarielvægtet tilgang var en mulighed, men ikke et krav. Inddragelse af forventninger til og usikkerhed omkring økonomiens udvikling er således blandt de væsentligste aspekter af det nye regnskabsparadigme.

I november 2023 offentliggjorde Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) sin anden **statusrapport om implementeringen af IFRS 9** i EU regi.¹ Overordnet finder rapporten, at der er sket fremskridt i bankernes implementering af ECL (*Expected Credit Loss*) modeller, herunder brug af scenariebaserede tilgange og inddragelse af fremadskuende oplysninger. Dette har resulteret i mere retvisende beregninger af nedskrivninger til dækning af de forventede tab. Analysen bekræfter dog også en række observationer fremsat i EBA's **tidligere statusrapport** fra 2021, herunder om længden på bankernes fremskrivninger og generelle metodevalg i henhold til principperne i IFRS 9.²

Vi har tidligere gennemgået rapportens observationer ift. bankernes **PD-modellering** og proces for **stadieinddeling**, fra et særskilt dansk perspektiv. I denne artikel kigger vi nærmere på inddragelse af fremadskuende oplysninger og sandsynlighedsvægtede scenarier, og bemærker indledningsvist, at Finanstilsynet også i deres **orienteringsbrev for 2023** har lagt

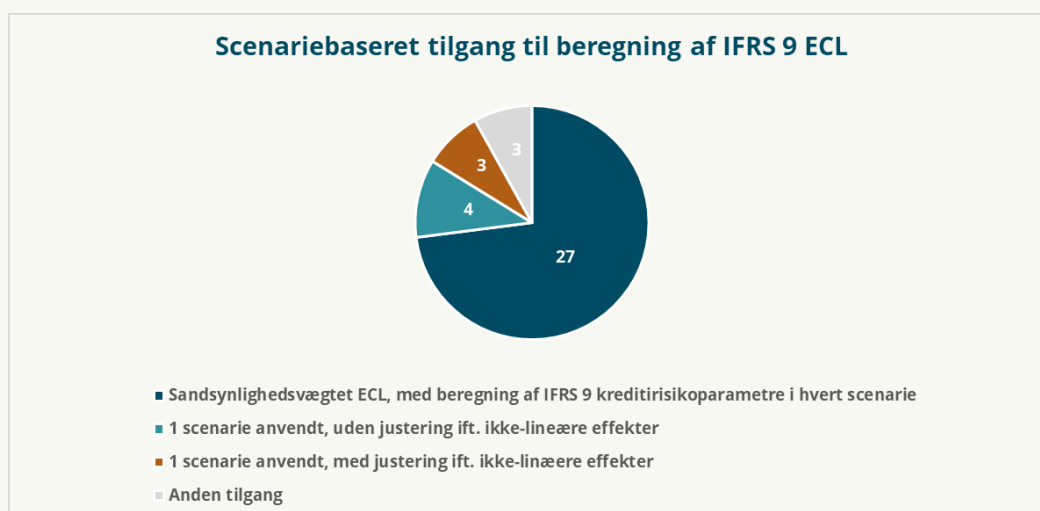
¹ Rapporten tager udgangspunkt i en benchmark-analyse af HDP'er (High Default Portfolios) blandt 37 banker, herunder repræsentanter fra Sverige og Finland. HDP dækker primært retailudlån, med og uden sikkerhed. Størstedelen af bankerne i analysen anvendte IRB-metode. Kun én bank anvendte standardmetode til opgørelsen af kreditrisiko under søjle 1.

² EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 8, 13 og 41.

vægt på sikring af retvisende nedskrivninger i lyset af de senere års usædvanlige konjunktur- og markedsforhold. Tilsynet orienterer desuden, at banker bør tage forbehold for en fremtidig forværret økonomisk udvikling af en sådan "hårdhed", at det vil have "betydelige effekter" for kunderne og deres nedskrivninger.³ I deres **Risikobillede fra december 2023** identificerer Finanstilsynet også en række aktuelle makroforhold, bl.a. inflationschokket, det nuværende historiske renteniveau og "materialiseringen af geopolitiske risici", som værende blandt de væsentligste nuværende risici i det finansielle system.⁴

EBA-rapportens observationer og anbefalinger ift. anvendelsen af makroscenarier og fremadskuende oplysninger har derfor også relevans i dansk kontekst.

Fremadskuende oplysninger og scenariebaserede tilgange

Figur 1: Scenariebaseret tilgang blandt de 37 banker i EBA-analysen.⁵

Rapporten observerer, at størstedelen af bankerne anvender en scenariebaseret tilgang til beregning af forventede kredittab, med tre scenarier – *baseline*, *optimistisk* og *pessimistisk* – som den hyppigst anvendte metode.⁶ Rapporten finder dog, at der er stor variation i de anvendte scenarielvægte og understreger i den forbindelse nødvendigheden i, at banker dokumenterer processer og metodevalg, der ligger til grund for scenariernes fastsættelse.⁷

Et mindre antal banker i analysen anvender kun ét scenarie, i visse tilfælde med efterfølgende justeringer af det modelberegnete ECL i form af ledelsesmæssige skøn. EBA understreger i den

³ Finanstilsynet, *Orienteringsbrev for regnskabsaflæggelse 2023*, s. 1-2.

⁴ Finanstilsynet, *Risikobillede* (20. december 2023), s. 1-5.

⁵ Figuren afspejler EBA-rapportens figur 29 (s. 43).

⁶ Se også rapportens figur 38. Blandt de 27 banker, der anvender mere end ét scenarie, finder rapporten, at 22 anvender tre scenarier, mens de øvrige anvender fire scenarier. EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 43 og 50.

⁷ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 50.

forbindelse, at brugen af kun ét scenarie uden dertilhørende justeringer øger risikoen for tilsynsmæssige reaktioner og anbefaler, at banker generelt afholder sig fra denne tilgang.⁸

Rapporten observerer desuden, at bankernes nedskrivninger primært er drevet af de underliggende antagelser i *baseline*-scenariet. Dette medfører risiko for, at de modelberegnete nedskrivninger ikke i tilstrækkelig grad afspejler usikkerhed omkring fremtiden eller ikke-lineære effekter fra de øvrige makroscenarier. EBA udtrykker i den forbindelse forventning om, at banker anvender en scenariebaseret tilgang, der i tilstrækkelig grad indfanger det ikke-lineære forhold mellem de anvendte makrovariable og forventede kredittab mht. forskellige udviklinger i økonomien.⁹

Gennemsnitlige scenarievægte blandt banker i EBA-analysen ¹⁰	
Optimistisk scenarie	17%
Baseline scenarie	57%
Pessimistisk scenarie	27%

- Vi vurderer, at det er markedspraksis blandt danske IRB-banker, i lighed med størstedelen af bankerne i EBA-analysen, at benytte en scenarievægtet tilgang til opgørelse af nedskrivninger for samtlige eksponeringer, også i stadie 1.
- Vi vurderer, at *best practice* i henhold til principperne i IFRS 9 består af:
 - beregning af IFRS 9 point-in-time kreditrisikoparametre (PD, LGD, EAD)
 - fremskrivning af kreditrisikoparametre over eksponeringernes fulde løbetid (evt. ved brug af transitionsmatricer)
 - inddragelse af makroscenarier¹¹
 - inddragelse af kundespecifikke scenarier
 - opgørelse af forventede kredittab (ECL) som sandsynlighedsvægtning af scenariebaserede tab.
- Vi vurderer, at mindre danske banker og sparekasser ofte benytter bankcentralernes¹² modeller til beregning af nedskrivninger på porteføljeniveau. Dette indebærer i udgangspunktet *ikke* en scenarievægtet tilgang til opgørelse af forventede kredittab for eksponeringer i stadie 1. Vi vurderer her, at kravet om en sandsynlighedsvægtet tilgang kan være tilstrækkeligt indlejret i sandsynlighedsfordelingen og udfaldsrummet for makrobetinget point-in-time PD, samt at det er markedspraksis at supplere de

⁸ Medmindre der kan redegøres for en lineær sammenhæng mellem de forventede kredittab og makrobetingede point-in-time kreditrisikoparametre. Se EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 43. En lignende observation blev gjort i rapporten fra 2021 (s. 70).

⁹ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 43.

¹⁰ Tabellen afspejler EBA-rapportens figur 37 (s. 50).

¹¹ For IRB-banker kan recessionsscenarierne anvendt til ICAAP-stresstests passende inddrages.

¹² BEC, SDC eller Bankdata.

modelberegnete nedskrivninger med et fremadskuende makromodul¹³ og korrektioner i form af ledelsesmæssige skøn.

- Vi anbefaler, at banker som led i deres modeludvikling og modelvalidering dokumenterer metodevalg i forhold til scenarier, herunder udvælgelse og fastsættelse af scenarielvægte, anvendelse af resultater fra stresstest eller kapitalmodeller, brug af branchespecifikke justeringsfaktorer m.v.¹⁴
- Vi bemærker, at **Regnskabsbekendtgørelsens bilag 10** indeholder krav om, at det forventede kredittab skal opgøres på baggrund af "relevante scenarier", baseret på "kundens økonomiske situation og virksomhedens tilhørende kredithåndtering". Ydermere findes der i bekendtgørelsen og IFRS 9 et *generelt* krav om, at det forventede kredittab for et finansielt instrument skal baseres på en sandsynlighedsvægtet tilgang.¹⁵
- Vi vurderer, at nedskrivninger for *alle* eksponeringer bør opgøres som en sandsynlighedsvægtning af scenariebaserede tab i henhold til principperne i IFRS 9. For kreditforringede kunder bør fokus dog være på kundespecifikke scenarier, hvor opgørelsen kan ske på baggrund af den mere omfattende information som banken må formodes at være i besiddelse af henset til kundernes økonomiske situation. Dette afspejler efter vores vurdering også et mere teoretisk perspektiv, hvor kreditrisikoen på svage kunder afhænger primært af LGD-komponenter (sikkerhed, haircut, cure rate m.v.), mens kreditrisikoen på gode kunder i stadie 1 primært er drevet af konjunkturrelle udsving på PD.

EBA-rapporten observerer, at flere banker erstatter point-in-time kreditrisikoparametre (PD, LGD) med langsigtede gennemsnit (through-the-cycle) efter en fremskrivningsperiode på typisk 3-5 år, enten øjeblikkeligt eller ved gradvis indfasning. EBA anbefaler i den forbindelse, at banker ikke forfalder til en "opportunistisk tilgang", men udviser konsistens i deres metodevalg over tid.¹⁶

Rapporten finder også, at fremadskuende oplysninger ofte kun indgår i PD, men ikke LGD. Ifølge EBA medfører dette risiko for, at de modelberegnete nedskrivninger ikke lever op til principperne i IFRS 9 og understreger, at banker bør dokumentere deres metodevalg såfremt fremadskuende oplysninger ikke indgår i LGD.¹⁷

¹³ Som f.eks. de branchespecifikke justeringsfaktorer, der beregnes af LOPI (Lokale Pengeinstitutter).

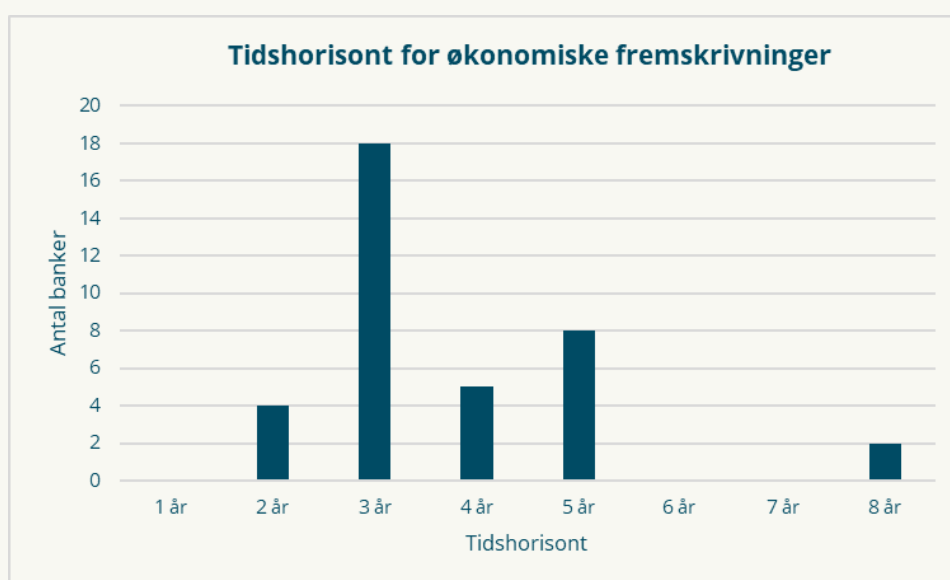
¹⁴ EBA, *Final report on guidelines on credit institutions' credit risk management practices and accounting for expected credit losses* (2017), s. 25.

¹⁵ Nærmere betegnet "en sandsynlighedsvægtning, foretaget ud fra en neutral vurdering, af en række mulige forløb med hensyn til forventede betalinger", se Regnskabsbekendtgørelsens §50, stk. 1, og IFRS 9 §5.5.17-§5.5.18. Se også bekendtgørelsens bilag 10, punkt 47, og den tilhørende *Vejledning om vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse*.

¹⁶ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 47.

¹⁷ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 44.

- Vi vurderer, at det er markedspraksis blandt danske IRB-banker, i lighed med flere banker i EBA-analysen, at anvende en metode, hvor point-in-time parametre over tid erstattes med deres konjunkturneutrale langtidsgennemsnit, enten øjeblikkeligt eller ved gradvis indfasning af sidstnævnte. Vi vurderer, at sidstnævnte tilgang udgør *best practice* i henhold til principperne i IFRS 9, da nedskrivninger de første år dermed vil være betinget af aktuelle markeds- og konjunkturforhold, men samtidig være langsigtet fremadskuende baseret på historisk observerede misligholdelsesrater over en fuld konjunkturcyklus.
- I overensstemmelse med EBA-rapporten anbefaler vi, at banker så vidt muligt inddrager fremadskuende oplysninger i forhold til LGD i opgørelsen af nedskrivningsbehovet, eventuelt i form af ledelsesmæssige skøn. Vurdering af sammenhængen mellem "cure rate" (CR) og relevante makrovariable bør indgå i nedskrivningsmodellens validering.

Figur 2: Tidshorisonter for makrofremskrivninger blandt banker i EBA-analysen.¹⁸

De anvendte fremskrivninger blandt banker i EBA-analysen er typisk 3 år fremadskuende. EBA observerer dog eksempler, hvor tidshorisonten er længere (op til 8 år) og påtaler, at så lange prognoser generelt er upålidelige.¹⁹

Rapporten observerer desuden en generel brug af interne fremskrivninger af makrovariable, med stor spredning i værdierne af modellerede variable på tværs af bankerne. EBA understreger i den forbindelse behovet for, at banker dokumenterer deres processer og metodevalg for fremskrivninger, med henblik på at sikre, at disse er underlagt god governance, herunder at interne ressourcer er tilstrækkelige, med nødvendige kompetencer.²⁰

¹⁸ Figuren afspejler EBA-rapportens figur 29 (s. 43).

¹⁹ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 46.

²⁰ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 42.

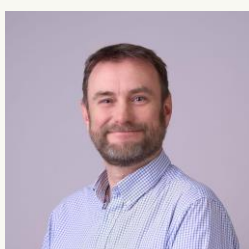
Ifølge EBA-analysen udvælger bankerne hovedsageligt makrovariable på baggrund af statistiske tests og i mindre omfang ekspertvurderinger.²¹

- Vi anbefaler generelt, at udvælgelsen af makrovariable sker på baggrund af en kombination af statistiske tests og økonomiske ekspertvurderinger, således at nedskrivningsmodellen er robust funderet.
- I lighed med EBA anbefaler vi, at banker afholder sig fra at bruge urealistisk lange fremtidsprognoser i deres nedskrivningsmodeller. Vi bemærker i den forbindelse, at **LOPI's makroøkonomiske modul** almindeligvis beregner nedskrivninger to år frem i tid, mens der for længere løbetider foretages en fremskrivning baseret på en langtidsligevægt målt mellem år 2 og år 10.²² For banker med egne makromodeller vurderer vi, at en fremskrivningsperiode på 3-5 år er markedspraksis.

Jarl Sidelmann
Manager

+ 45 2973 6336
jarl@embsid.dk
 LinkedIn

Linus Emborg
Director

+ 45 2068 4068
linus@embsid.dk
 LinkedIn

Litteratur

- Deloitte, *Model-årsrapport for 2023 for pengeinstitutter*
- EBA/GL/2017/16, *Final report on guidelines on credit institutions' credit risk management practices and accounting for expected credit losses* (2017)
- EBA, *IFRS 9 Implementation by EU Institutions*, European Banking Authority (2023)
- EBA, *IFRS 9 Implementation by EU Institutions*, European Banking Authority (2021)
- IASB, *IFRS 9 Financial Instruments*
- Finanstilsynet, BEK nr. 281 af 26/03/2014, *Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.*
- Finanstilsynet, BEK nr. 1043 af 05/09/2017, bilag 10, *Vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko*
- Finanstilsynet, VEJ nr. 10161 af 28/11/2017, *Vejledning om vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse*
- Finanstilsynet, *Orienteringsbrev for regnskabsaflæggelse 2023*
- Finanstilsynet, *Risikobillede* (20. december 2023)

²¹ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 45.

²² Deloitte, *Model-årsrapport for 2023 for pengeinstitutter*, s. 50.